

Nagykállói református templom városképileg meghatározó műemlék, a mellette 7 méterre épített harangtoronnyal együtt. Mindkét épület, ahogy ma látjuk két építési fázis eredményeként alakult ki.

A Rákóczi-szabadságharc végén 1709-ben Nagykállóban sok lakóház és a régi templom is leégett. Az egyházi jegyzőkönyv feljegyzése szerint, „a most is meglévő református templom alapjai letették 1710-ben. A nagykállói református templom fundáltatott.... minekutánna az előttevaló elomladozott volna.....ezen mostan folyó századnak elein, ugymint Krisztus születése után számlált 1710-ik esztendőben, mint annak a dolog emlékezetére írott Deák versek bizonyítják”.

„Kálló alapjából új templomot épített 1710-ben midőn éhínség dőghalál, s háború e három iszonyú csapás pusztított az országban.”

Az egyházi jegyzőkönyv szerint a templom építéséhez felhasználták a lerombolt vár tégláit is.

A templom keleti tájolású téglalap alakú, keleti végén fél nyolcszög záródású apszissal. Belső tere 13,5x37 m ma 890 ülőhely van benne. Eredetileg 3 bejárata volt (észak, dél és nyugat) előtte porticussal. Az 1980-as években végzett tatarozás alkalmával feltárással került a befallazott nyugati bejárat, ami félig emelkedik ki a földből, mivel az eredeti járószint 80 cm-1 méterrel feltöltődött időközben. Feltárással került egy eredeti ablak is az északi falon a toronnyal átellenben.

GÖRÖMBEI PÉTER
REFORMÁTUS ESKÜZSÉVES
1746-1918

GÖRÖMBEI PÉTER
REFORMÁTUS ESKÜZSÉVES
1746-1918

A templombelső 3 hajós volt, 2 téglából épített oszlopsor tartotta a tetőszerkezetet és a mennyezetet, melyet kazetták borították.

A gyülekezet számának növekedésével, szükségessé vált a templom bővítése. Ezt egy nagy átalakítással valósították meg 1867-77 között. Így egy hajós csarnoktemplomot alakítottak ki. A falat körben 2 öllel megemelték, új tetőt és mennyezetet építettek fából, a mennyezetet stukatóroztatták, a tetőt pléhvel borították. A nyugati bejáratot befallazták, az előtte lévő porticust lebontották, mivel a nyugati falon 1867-ben karzatot építettek az orgona számára. 1886-ban szólalt meg a két manuális, 12 regiszteres Angster orgona. A keleti oldalon lévő karzat 1936-ban készült. A villamos áramot 1938-ban vezették be, ekkor készült el a belső festés. A templom északi oldalán 2 ólomkeretes üvegablak van, a délin 3, az apszisban szintén 3.

Bapp Gábor művészettörténész és Kustár Zsuzsa iparművész alkotásai, kazettás mennyezetek motívumainak felhasználásával készültek. Az északi bejárat porticusában látható a falon fára vésett Epitáfiuma Békési András lelkésznek 1738-ból, aki a templomban lett eltemetve. Ugyanitt látható id. és ifj. Görömbei Péter lelkészek bronz domborműve.

Nagykállói Református Egyház harangtornya, ahogy ma látjuk 2 építési periódus eredménye.

A templom északi oldala felől 7 méterrel épült, 8x8 m alapterületű, 7 méter mély alapozással, 4 sarkán támpillérekkel. 60 méteres magasságával az Alföld legmagasabb különálló kőépületének tartották.

„ A torony fundáltatott s építetett amennyire engedtetett 1732. esztendőben, a szent Eklézsia tagjainak, nagyoknak és kicsinyeknek, az Isten dicsőségére jó szívből adott ajándéka által.”

Az építkezést az állami adminisztráció akadályozta, 1733-ban félbe is maradt egy időre. A Helytartó Tanács pedig 1738-ban vizsgálatot rendelt el az építkezéssel kapcsolatban. Ez az építési szint 15 öl magasságig terjedt, erre tették a hagymakupola alakú tornyot.

II. József császár és magyar király 1781. október 25-én adta ki a Tolerantia Edictumot, ami engedélyezte a protestáns egyházak számára is a templom- és toronyépítést. A tornyot a gyülekezet 1807-1809 között emeltette a mai magasságra, a toronysisakot rézzel fedette le. A II. világháborúban 1944 őszén találat érte a tornyot és leborult. 1948-ban építették újjá Toka Sándor ácsmesterrel. A toronyban 3 harang lakik. A mostani nagyharang 610 kg, s 1986-ban készült. Beleöntötték a korábbi háborús célokra elvitt harang néhány kilos darabjait is. A középső harang 360 kg, s 1921-ben öntették. A kis harang 180 kg, s 1926-ban készült. 2000 óta digitális toronyóra mutatja az időt. Soli Deo Gloria!

Horváth György református lelkész

Mi Istenünk, aki a mennyeekben vagy,
szenteltesd meg a te neved,
jőjön el a te országod, legyen meg a te akaratod,
amint a mennyben, úgy a földön is.
Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma,
és bocsásd meg vétkeinket,
miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek,
és ne vigy minket kísértésbe,
de szabadíts meg a gonosztól,
mert tied az ország a hatalom és a dicsőség
mindörökké. Amen.

A Nagykállói Református
Templom és torony története